

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організаційно-правові засади соціального забезпечення в Україні»

Рівень освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	«Соціальна та молодіжна робота»
Тривалість викладання	6-й семестр (11, 12 чверть)
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	1 година на тиждень
практичні:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7738>

Кафедра, що викладає:

Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Шумляєва Ірина Дамирівна
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Shumliaieva/Shumliaieva.php>

E-mail: Shumliaieva.I.D@nmu.one

1. Анотація до курсу

Розбудова соціальної держави в Україні та обраний курс на європейську інтеграцію обумовлює необхідність належного соціального забезпечення різних верств населення нашої держави. У даному курсі розглядається низка теоретичних і практичних питань щодо організаційних і правових аспектів відносин у сфері соціального забезпечення за окремими видами і формами.

Вивчення вибіркової дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення в Україні» дозволить сформувати у здобувачів освіти системне уявлення про основоположні засади організації соціального

забезпечення та правового регулювання інститутів цієї сфери, зміст і структурну побудову законодавства та інституцій соціальної галузі, що спрямоване на застосування набутих знань під час здійснення досліджень у межах освітньо-навчальної програми та практичної діяльності.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти комплексу компетентностей стосовно організаційних аспектів та правового регулювання відносин, які виникають у сфері соціального забезпечення, а також їх видових особливостей відповідно до чинного законодавства.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** ключові положення і специфіку вітчизняного законодавства щодо регулювання відносин у сфері соціального забезпечення та відповідної інституційної складової; концептуальні засади та сучасні підходи до становлення й розвитку правового регулювання у сфері соціального забезпечення, а також його відображення у структурі нормативних актів; базову термінологію, яка стосується організаційно-правових засад сфери соціального забезпечення; особливості нормативно-правового регулювання окремих форм і видів соціального забезпечення та відповідні норми;

– **вміти:** аналізувати норми права, які стосуються соціального забезпечення, зважаючи на їх галузеві особливості та компоненти; орієнтуватися в системі нормативно-правових актів соціального спрямування та здійснювати їх порівняльну характеристику; підготувати, оформити та презентувати результати вирішення проблемних питань щодо організаційно-правових засад сфери соціального забезпечення в Україні.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

– продемонструвати *розуміння* сутності соціального забезпечення та специфіки його організаційно-правових засад; принципів, джерел та правовідносин у сфері соціального забезпечення; характеру та специфіки регулювання відносин у сфері соціального забезпечення; *знання* термінології, яка стосується організаційно-правових засад соціального забезпечення;

– продемонструвати *знання* ключових положень та характерних особливостей вітчизняного законодавства щодо відносин, які виникають у сфері соціального забезпечення; розуміння концептуальних засад і сучасних підходів до становлення і розвитку соціального забезпечення в Україні, а також відображення його основних положень у структурі нормативно-правових актів;

– продемонструвати *здатність* орієнтуватися в системі нормативно-правових актів України соціального спрямування, *вміння оцінювати* та *аналізувати* норми, які стосуються видів і форм соціального забезпечення;

– продемонструвати *здатність* складати судження (*синтез*) про

організаційно-правові аспекти сфери соціального забезпечення; здатність до критичного *аналізу* змістовного наповнення законодавства, що стосується видів і форм соціального забезпечення;

– продемонструвати здатність на основі аналізу та систематизації норм щодо соціального забезпечення і практики їх реалізації формулювати й обґрунтовувати пропозиції щодо покращення організаційно-правового забезпечення відносин соціальної сфери;

– продемонструвати *навички* підготовки публічної презентації розроблених пропозицій та рекомендацій стосовно вдосконалення організаційно-правових засад соціального забезпечення в Україні.

4. Структура курсу

Тиждень	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання		Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Вступ до дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення в	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 1. Вступ до дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення в	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
2	Тема 1. Вступ до дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення в	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 1. Вступ до дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення в	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
3	Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-1
	Практичне заняття за темою 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
4	Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
5	Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2

	Практичне заняття за темою 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
6	Тема 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-1
	Практичне заняття за темою 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
7	Тема 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
8	Тема 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 3. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
9	Тема 4. Нормативно-правові акти у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-1
	Практичне заняття за темою 4. Нормативно-правові акти у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-4
10	Тема 4. Нормативно-правові акти у сфері соціального забезпечення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 4. Нормативно-правові акти у сфері соціального забезпечення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
11	Тема 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
12	Тема 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-1
	Практичне заняття за темою 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3

13	Тема 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 5. Право на соціальне забезпечення, гарантії та механізм його здійснення	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
14	Тема 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-4
15	Тема 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
16	Тема 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
17	Тема 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-2
	Практичне заняття за темою 6. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення в Україні	Практичне заняття	Презентації здобувачів Силабус ККР для проведення заліку Анкети у MS Forms	0-20

Індивідуальне завдання полягає в обранні здобувачами вищої освіти однієї із запропонованих тем та її розкриття в письмовому вигляді, а також презентації результатів на практичному занятті. *Форма проведення*: написання, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint). *Зміст індивідуального завдання*: здобувач вищої освіти обирає самостійно тему із запропоновано переліку, розкриваючи її зміст, враховуючи сучасний рівень розвитку науки та використовуючи нові підходи й наукові знання. Дослідницький характер реферату полягає у вивченні достатньої кількості джерел, порівнянні

теоретичних поглядів учених і практичного досвіду, формулювання висновків і рекомендацій.

Теми індивідуального завдання

з дисципліни «Організаційно-правові засади соціального забезпечення»

1. Сутність, цілі, завдання та функції соціального забезпечення.
2. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.
3. Особливості системи нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення в Україні.
4. Солідарність та субсидування як принципи соціального забезпечення.
5. Поняття, ознаки та види страхового стажу.
6. Загальні засади загальнообов'язкового пенсійного страхування.
7. Спеціальне пенсійне забезпечення в Україні.
8. Правовий статус Пенсійного фонду України.
9. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні.
10. Поняття та види державних соціальних допомог в Україні.
11. Сучасний стан системи соціальних послуг в Україні.
12. Система державних соціальних стандартів в Україні.
13. Фінансування соціального забезпечення в Україні.
14. Правове регулювання діяльності страхових фондів в Україні.
15. Прожитковий мінімум та порядок його встановлення за законодавством зарубіжних країн.
16. Види допомог і послуг у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
17. Види допомог і послуг у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
18. Види допомог і послуг у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
19. Організаційно-правові засади діяльності соціальних служб в Україні.
20. Соціальні пільги в Україні: поняття та види.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій (оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)» згідно «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (<https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, викладеними у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях отримується максимум 30 балів.

Практична частина оцінюється за результатами:

– виконання практичних завдань, результати яких демонструються під час практичних занять (види завдань та розподіл балів розміщено у таблиці розділу 4; несвоєчасне виконання практичних завдань приводить до зниження оцінки вдвічі); загалом за виконання практичних завдань отримується максимум 50 балів.

– виконання, публічна презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) результатів індивідуального завдання, зміст якого описано у розділі 4; у результаті загалом оцінюється максимум у 20 балів.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується максимум 70 балів.

Отримані бали за теоретичну та практичну частину додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
--------------------	-------------------	-------

30	70	100
----	----	-----

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку отримання здобувачем вищої освіти за поточною успішністю менше 60-ти балів та/або прагне підняти оцінку проводиться підсумкове оцінювання (залік) на тижні контрольних заходів. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконане індивідуальне завдання, він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Підсумкове оцінювання (залік) проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з 60-ти тестових завдань із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (разом 60 балів) та 10 тестових завдань з практичної частини, кожне з яких оцінюється максимум у 4 бали (разом 40 балів), зокрема:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали сумуються як підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується відповідними нормами «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» (https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf). У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо використання штучного інтелекту, утвердження культури академічної доброчесності та підвищення якості освіти під час вивчення курсу регламентується нормами «Політики щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Політика_III_2025.pdf).

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до чату у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів

Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/zopmhq>.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Боднарук М.І., Орловський О.Я., Бурка А.В. Право соціального захисту : навч.-метод. посіб. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 184 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/pravo-sots.zakhystu-bodnaruk_Orlovsky_Burka_2.pdf.
2. Бориченко К. В., Панченко А. О. Соціальне право : навч.-метод. посіб. Одеса, 2024. 89 с. URL : <https://hdl.handle.net/11300/27468>.
3. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3300>.
4. Москаленко О. В., Лук'янчиков О. М., Новіков Д. О. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Харків : Юрайт, 2021. 184 с. URL : https://www.researchgate.net/publication/390172424_Social_Security_Law_Pravo_socialnogo_zabezpecenna.
5. Право соціального захисту : навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право [Електронне видання] / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса : Фенікс, 2024. 202 с. URL : <https://dspace.onua.edu.ua/items/874bc8b8-ff23-4afd-bdb3-29bc0ec69119>.
6. Право соціального забезпечення : навч. посіб. / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с. URL : <https://dspace.onua.edu.ua/items/e6d24e7e-2c80-487c-b3aa-5a306c111ffb>.
7. Право соціального забезпечення : підручник / [О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Ветухова та ін.] ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Право,

2019. 376 с. URL : https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=5142&download_id=1178

8. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / [В. П. Мельник, З. Е. Скринник, І. В. Жеребило та ін.] ; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. Вид. друге, доп. і перероб. Електронне видання. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 612 с. URL : https://www.researchgate.net/publication/389739994_Socialne_zabezpecenna_-_navcalnij_posibnik_2indd-22-07-2024.

9. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с. URL : <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/SOTSIALNE-ZABEZPECHENNYA.pdf>.

10. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с. URL : https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_finan/Utvenko.-Systema-sots.-zabezpechennya-2018.pdf.

Додаткові

1. Актуальні проблеми соціального права в Україні : зб. наук. пр. / за ред. М. І. Іншина, В. І. Щербини, С. Я. Вавженчука ; відпов. ред. І. С. Сахарук. Харків: «Юрайт», 2017. 282 с.

2. Бахновська І. П., Костюк Н. П. Аналіз законодавчого регулювання соціальної підтримки малозабезпеченим сім'ям України в умовах євроінтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 243–245. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/57.pdf.

3. Безтелесна Л. І., Пивоварчук Л. В. Інституційне забезпечення реалізації соціальних гарантій держави : монографія. Київ : Кондор, 2017. 196 с.

4. Бесчастний В. М., Клемпарський М. М., Назимко О. В. Нариси з міжнародного та зарубіжного трудового права і права соціального забезпечення : монографія / за заг. ред. В. М. Бесчастного. Харків : Право, 2017. 176 с.

5. Білюга А. Поняття «соціальна гарантія» у контексті сучасної фінансової науки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1623/1560>.

6. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.

7. Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/976/934>.

8. Бориченко К. В. Юридичний механізм забезпечення права на соціальний захист: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 552 с.

9. Бурлака О. Сучасний стан правового регулювання соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 128–133.

10. Гнатенко К. В. Щодо питання принципів соціального забезпечення *Право і суспільство*. 2018. № 6. Ч. 2. С. 44–49. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/6_2018/part_2/10.pdf.
11. Гудзь А.О. Недержавне соціальне забезпечення як окрема форма соціального захисту населення в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 3. С. 78–82.
12. Денисенко К. В., Шамрук Н. Б. Сучасний стан реалізації конституційного права на достатній життєвий рівень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 178–180. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/41.pdf.
13. Клименко А. Сучасний стан правового регулювання соціального забезпечення громадян України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 72–77.
14. Малюга Л. Національні особливості соціального законодавства Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України. *Право України*. 2019. № 6. С. 184–197.
15. Мельник О. Я. Міжнародні договори у системі джерел права соціального забезпечення України : автореф. ... канд. юрид. наук, спец. : 12.00.05. Київ : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2020. 20 с.
16. Сирота І. М. Право соціального забезпечення та гарантії здійснення соціального захисту. *Юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 73–78.
17. Сьомченко В. В., Безнос Я. С. Аналіз впливу євроінтеграції на систему соціального захисту в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 599–604. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/91.pdf.
18. Ткачук В. О. Соціальне забезпечення як передумова подолання бідності та соціальної ізоляції населення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3(89). С. 66–70. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2019-3\(89\)-66-70](https://doi.org/10.26642/ema-2019-3(89)-66-70)
19. Хоружий М. Є., Гбур З. В. Соціальний захист державного службовця. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13-14. С. 103–109. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2021/18.pdf.
20. Черниш А. Р. Форми та заходи соціального забезпечення молоді. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 244–251.
21. Шум Ю.М. Особливості соціального захисту молоді в Україні. *Актуальні питання публічного та приватного права в контексті системних реформ* : матеріали наук.-практ. конф. (14-15 травня 2021 р.). Херсон : Видавництво «Молодий вчений», 2021. С. 55–61.
22. Яковлева Г. О. Роль та місце права соціального забезпечення в системі права України. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 7. Ч. 1. URL : http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/7_2018/part_1/41.pdf.

Нормативні документи

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про соціальні послуги : закон України від 17. січ. 2019 р. № 2671-VIII. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
3. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : закон України від 23 верес. 1999 р. № 1105-XIV (в ред. Закону від 28 груд. 2014 р. № 77-VIII, нова редакція Закону з 1.01.2023 р.). Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.
4. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : закон України від 9 лип. 2003 р. № 1058-IV. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.
5. Про пенсійне забезпечення : закон України від 05 лист. 1991 р. № 1788-XII. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>.
6. Про організацію надання соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 01 черв. 2020 р. № 587. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>.
7. Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 03 берез. 2020 р. № 185. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-2020-%D0%BF#Text>.
8. Про затвердження Порядку установлення диференційованої плати за надання соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 01 черв. 2020 р. № 429. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2020-%D0%BF#Text>.
9. Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення : постанова Кабінету Міністрів України від 01 черв. 2020 р. № 450. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг : наказ Міністерства соціальної політики України від 23 черв. 2020 р. № 429. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#n8>.
11. Про затвердження Типового договору про надання соціальних послуг : наказ Міністерства соціальної політики України від 23 груд. 2020 р. № 847. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-21#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://rada.gov.ua/>.
2. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/ru>.
3. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
4. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
5. Пенсійний фонд України. URL: www.pfu.gov.ua.
6. Національна соціальна сервісна служба України (Нацсоцслужба). URL: <https://nssu.gov.ua/>.
7. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю. URL: <https://www.ispf.gov.ua/>.